„ARPA" Nr 18. Tom I.
Organ Polskiego Zespołu ARPA
Redakcja: Prof. Cieszyński i Dr. Pietrzycki.

Prymariusz Dr. Fr. BARTOŠ ZLIN

BADANIA NAD WYSTĘPOWANIEM CHORÓB PRZYZĘBIA W OŚRODKACH PRZEMYSŁOWYCH.[1]) (Zakończenie).

Studie über das Auftreten von Erkrankungen des Parodontiums im industriellen Milieu. (Schluss).

Recherches scientifiques sur les parodontoses dans le milieu industriel. (Fin),

Dok. pol. 26.71:6.0 Doc. int. 616,314.17-008.1:(67)

Grupa IV. — Garbarstwo roślinne.

Garbowanie odbywa się w dołach, zawierających brzeczkę garbarską pochodzenia roślinnego, o wzrastających koncentracjach.

Przy tym sposobie garbowania nie używa się olejów, zawierających siarkę, tylko naturalne tłuszcze, ewent. oleje mineralne (te ostatnie powodują egzemy).

Na skutek kurzu i pyłu unoszącego się w garbarniach, dotkniętych jest przyzębicą ponad 90,4% pracowników, z których większość ma wprawdzie ponad 30 lat, którzy jednak w swych warsztatach mają dobre warunki higieny pracy. (Tabela 8, grupa IV., ryc. 5).

W grupach III. i IV. zostaną jeszcze przeprowadzone badania kontrolne, ażeby dokładnie stwierdzić, które czynniki tego procesu chemicznego najwięcej przynoszą szkody.

Grupa V. — Proces garbowania chromem i garbowanie roślinne. (Wytwarzanie naprzemienne).

Do tej grupy należą warsztaty pracy, w których garbuje się naprzemian chromem i brzeczką garbarską. Dla pracy i środowiska tego charakterystyczne są kombinacje obydwóch poprzednich grup (III. i IV.).

Także ta grupa wykazuje niekorzystny wpływ chromu i brzeczki garbarskiej (tabela 8, grupa V, ryc. 6).

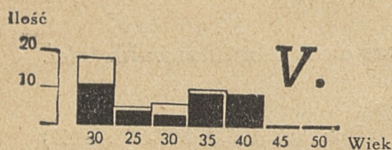
1) Zob. Pol. Stom. nr 4. str. 133. „Arpa" nr. 17, str. 149.

Grupa VI. — Ołów.

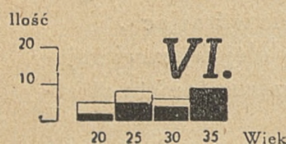
(Wyrób tub ołowianych, składanie czcionek drukarskich).

Ołów topi się i doprowadza do pewnych form; następnie wytłacza się z ołowiu części wielkości pieniądza, z których w specjalnych formach wyrabia się tuby. Tuby te zdejmuje się z form rękami. W przeciągu 30-tu dni osiada na 1 m^2 0.94 gr kurzu, który również zawiera ołów. Drukarze stykają się z ołowiem przy odlewaniu i składaniu czcionek.

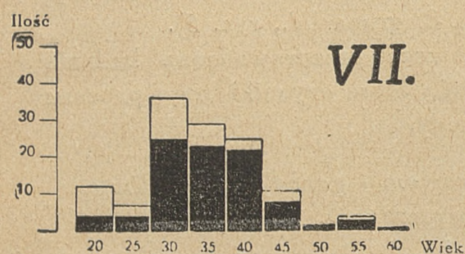
Pracownicy tych warsztatów stykają się ciągle z trucizną, której szkodliwe działanie na przyzębie jest ogólnie znane. Pomimo tego

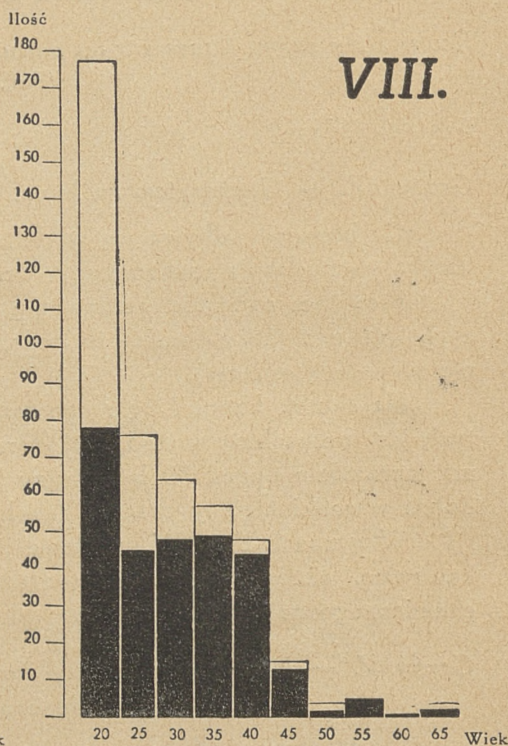
Ryc. 6. Grupa V. Garbowanie chromem i roślinne.*)

Ryc. 7. Grupa VI. Ołów.*)

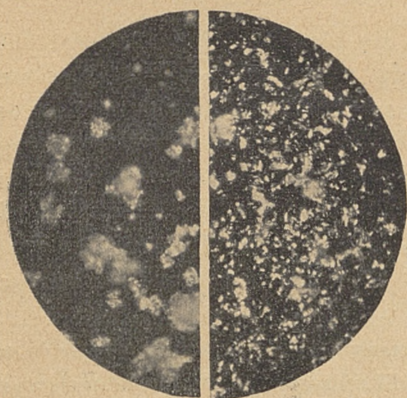
Ryc. 8. Grupa VII. Odlewnie.*)

Ryc. 9. Grupa VIII. Przeróbka skóry.*)

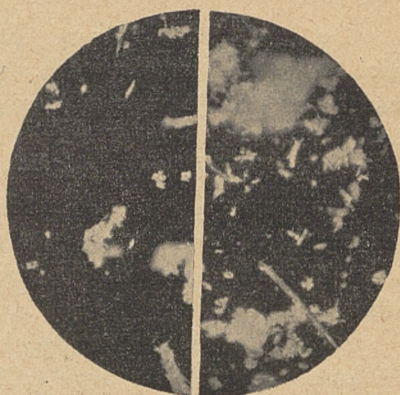
pracownicy ci wykazują tylko nieznaczne procentowo zwiększenie schorzeń przyzębicy, co wskazuje na higieniczne warunki i organizację pracy w naszych warsztatach. (Tabela 8, grupa VI, ryc. 7).

*) Pola czarne oznaczają chorych dotkniętych przyzębicą, białe zaś pola niedotkniętych przyzębicą.

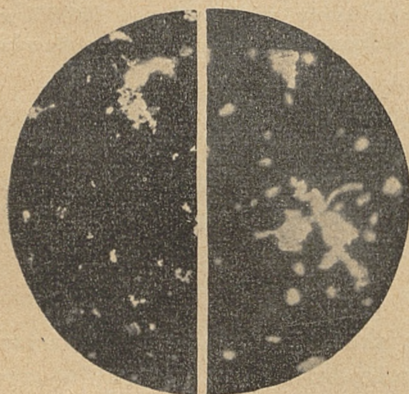
Ryc 1. Ryc. 2.
Fot. nr. 1. (Grupa VII.)
Mikrofotografia pyłu z piaskownicy.

Fot. nr. 2. (Grupa VII.)
Mikrofotografia pyłu z maszyny do polerowania (piasek i cząstki metalu).

Ryc. 3. Ryc. 4.
Fot. nr. 3. (Grupa XI.)
Mikrofotografia pyłu z wiertarki drzewnej.

Fot. nr. 4. (Grupa XI.)
Mikrofotografia pyłu z maszyny wygładzającej brzegi.

Ryc. 5. Ryc. 7.
Fot. nr. 5. (Grupa XII. do XVI.)
Mikrofotografia pyłu skórzanego, powstającego przy szlifowaniu.

Fot. nr. 7. (Grupa XII. do XVI.)
Mikrofotografia pyłu skórzanego powstającego przy odcinaniu podeszew.

Ryc. 6.
Fot. nr. 6. (Grupa XII. do XVI.)
Mikrofotografia pyłu sukiennego i mineralnego, powstającego przy polerowaniu podeszew.

Grupa VII. — Odlewnie.

Do sporządzania form używa się piasku, który zawiera duże ilości związków krzemowych. Chodzi tu o drobnoziarnisty piasek (czasem występuje u pracowników silicosis). Za pomocą doświadczeń na zwierzętach (wpuszczanie kurzu do worka spojówkowego królika) stwierdziliśmy, że kurz drażni oko nieznacznie. Obok już wymienionego piasku, służącego do tworzenia form, używa się do czyszczenia odlewów grubego piasku kwarcowego (foto nr. 1) i w odpadkach znajdujemy obficie żelazo w postaci bardzo delikatnych opiłków.

Szlifierze: pod uwagę bierzemy tu kurz metalowy, jak również kurz unoszący się przy szlifowaniu kamieniami karborundowymi (foto nr. 2).

Charakterystyka środowiska:

Pomiarów kurzu unoszącego się w powietrzu dokonano zapomocą filtru Jenaera według wielkości cząstek i 1 norm. techn. m^3 (przy 760 mm Hg 15^{0}C i 100% wilgotności względnej) stwierdzono:

Cząstki większe od	120/1000 mm	w granicach	16.1 —18.7 mg
„ „ „	70/1000 „	„	17.——23.4 „
„ „ „	30/1000 „	„	13.——20.— „
„ „ „	10/1000 „	„	41.1 —43.— „

Nagromadzonego kurzu spadło na 1 m^2 w przeciągu 30 dni 72 gr do 1390 gr. Na 1 cm^2 spadło 2383 cząsteczek kurzu większych od 20/1000 mm w przeciągu jednej godziny. 1 mg kurzu odpowiada około 13.000 cząsteczkom kurzu większych od 0.02 mm.

Ocena: W tej grupie spotykamy znowu większy odsetek, chociaż tutaj pracownicy w przeważnej części są w średnim wieku. Tutaj liczba 75% dotkniętych przyzębicą może służyć jako dowód czynnika eksogennego (atmosfera kurzu). (Tabela 8, grupa VII, ryc. 8).

Grupa VIII. — Przeróbka skóry:

(Dalsza obróbka garbowanych skór, wytłaczanie i wytwarzanie ze skóry części składowych potrzebnych dla warsztatów szewskich).

Wszystkie prace odbywają się na garbowanych skórach. Pracownicy, którzy polewają skórę lakierami nitrocelulozowymi, zostali zaliczeni do grupy II.

Charakterystyka środowiska:

1) Kurz nagromadzony (leżący):

a) Suche warsztaty, w których garbuje się chromem:

W przeciągu 30 dni znaleziono na 1 m^2 1.34 gr kurzu.
Na 1 cm^2 spadło w przeciągu jednej godziny 2500 cząsteczek kurzu o minimalnej wielkości od 2—3/100 mm.

b) Suche warsztaty, w których odbywa się garbowanie roślinne:
W przeciągu 30 dni na 1 m^2 0.93 gr kurzu.
Na 1 cm^2 w jednej godzinie 6.000 cząsteczek kurzu o najmniejszej wielkości cząsteczki od 2—3/1000 m.

Kurz wytwarzający się w obydwóch tych warsztatach wywołuje na spojówce królika lekkie zapalenie, znikające po dwóch dniach.

2) Kurz unoszący się w powietrzu:

a) Suche warsztaty, w których odbywa się garbowanie chromem:
Na 1 m^2 znaleziono 0.9 mg kurzu. Analiza wykazałą: 4.8% wody, 53.3% składników mineralnych i 41.9% substancyj organicznych.

b) Suche warsztaty, w których odbywa się garbowanie roślinne:
Na 1 m^2 znaleziono 2.12 mg kurzu. Analiza wykazała: 5.7% wody, 38.5% substancyj mineralnych i 55.8% składników organicznych.

Ocena: Duża ilość badanych — to młodzi pracownicy. Jakkolwiek środowisko to charakteryzuje się obecnością zarówno kurzu unoszącego się, jak leżącego, to jednak ilość dotkniętych schorzeniami przyzębia zbliża się do ustalonej wartości zasadniczej. Wskazuje to, że paradentium młodych osobników jest odporniejsze na działanie czynników eksogennych. (Tabela VIII, grupa VIII, ryc. 9).

Grupa IX. — Wulkanizacja gumy.

(Wyrób pneumatyków, podeszew i obcasów gumowych).

We wszystkich oddziałach tej grupy używa się przy pracy różnych chemikalij, które już częściowo wymieniliśmy w grupie II. Wulkanizacja gumy odbywa się za pomocą wysokiej temperatury, przeciętna temperatura w warsztatach przy wulkanizacji wynosi 45°C, przy temperaturze na zewnątrz 26°C w cieniu; w powietrzu warsztatów unosi się najprawdopodobniej delikatny pył kredowy. Procesy wulkanizacji określa Weinberger jako szkodliwe. Stosunkowo nieznacznie zwiększony odsetek dotkniętych przyzębicą wskazuje, że młodość jest w stanie kompensować niewątpliwie szkodliwe działanie środowiska. Z tego wnoszę, że szkodliwe działania procesów wulkanizacji bywają przeceniane. (Tabela VIII, grupa IX, ryc. 10).

Grupa X. — Wyrób butów gumowych.

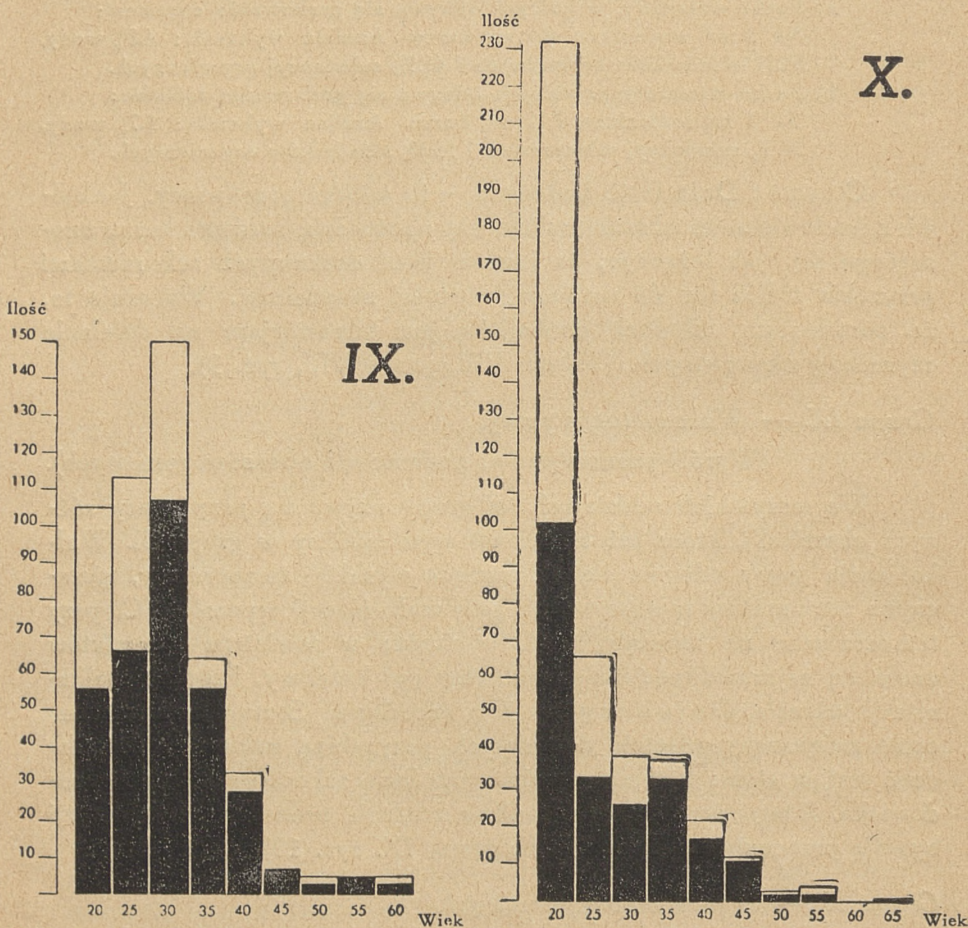
Do tej grupy zaliczyliśmy te warsztaty, w których dwie warstwy materiałów tekstylnych spaja się razem gumą rozpuszczoną w benzynie, albo warstwa gumy zostaje nawalcowana na materiał przed wul-

kanizacją. W ten sposób wytworzone buty wulkanizuje się w autoklawach.

Charakterystyka środowiska:

W dwóch warsztatach dokonano pomiarów kurzu unoszącego się w powietrzu, zapomocą filtru Jenaera, według wielkości cząsteczek i w 1 norm. techn. m³ (przy 760 mm Hg 15⁰C i 100% wilgotności względnej stwierdzono:

Cząsteczki kurzu większe od 120/1000 mm w granicach od 0.5— 0.7 mg
" " " " 70/1000 " " " 0.5— 0.7 "
" " " " 30/1000 " " " 0.6— 1.7 "
" " " " 10/1000 " " " 3.0—10.7 "

Ryc. 10. Grupa IX. Wulkanizacja gumy. Ryc. 11. Grupa X. Wyrób butów gumowych.

Pola czarne oznaczają chorych dotkniętych przyzębicą, białe zaś pola niedotkniętych przyzębicą.

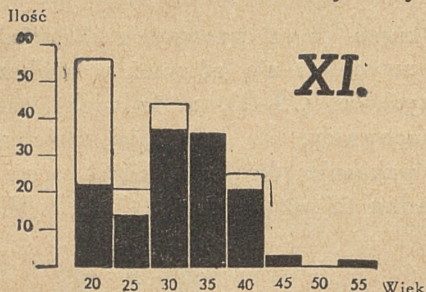
Kurz nagromadzony (leżący):

W przeciągu 30 dni spadło na 1 m^2 9—20 gr kurzu. Na 1 cm^2 spadło w 1 godzinie 213 cząsteczek kurzu, większych od 0.02 mm 1 mg kurzu odpowiada około 100.000 cząsteczkom kurzu o wielkości ponad 0.02 mm.

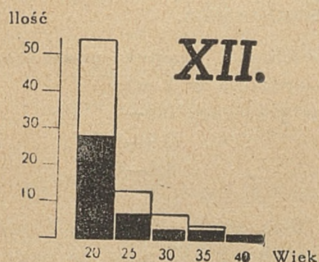
Ocena: Liczba osobników dotkniętych przyzębicą jest tu nieznaczna, aczkolwiek także tu spotykamy gazy powstałe przy wulkanizacji i dużo kurzu. Zatrudnieni są tu w przeważającej większości ludzie młodzi. (Tabela VIII, grupa X, ryc. 11).

Grupa XI. — Wyrób obcasów drewnianych i prawideł.

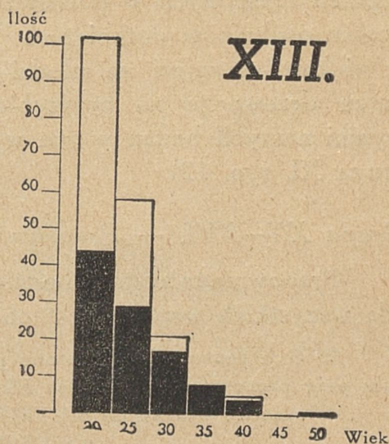
W odpadkach znajduje się bardzo duża ilość różnych wiór. Ponadto w warsztatach, w których wyrabia się obcasy drewniane, używa

Ryc. 12. Grupa XI. Wyrób obcasów drewnianych i prawideł.*)

Ryc. 13. Grupa XII. Wyrób obuwia skórzanego (przyprawa chemiczna).*)

Ryc. 14. Grupa XIII. Wyrób obuwia (szycie).*)

*) Pola czarne oznaczają chorych dotkniętych przyzębicą, białe zaś pola niedotkniętych przyzębicą.

się również lakierów. Wprawdzie osobników zajętych bezpośrednio przy lakierowaniu obcasów zaliczyliśmy do grupy II — to jednak w warsztatach unoszą się wszędzie w powietrzu organiczne rozpuszczalniki używanych lakierów.

Charakterystyka środowiska:

W jednym warsztacie w dwóch miejscach dokonano pomiarów kurzu unoszącego się w powietrzu zapomocą filtru Jenaera, według wielkości cząstek i w 1 norm. techn. m^3 stwierdzono:

Cząsteczki większe od 120/1000 mm w granicach od 1.1— 4.1 mg
„ „ „ 70/1000 „ „ „ 1.6— 6.8 „
„ „ „ 30/1000 „ „ „ 3.4 – 5.8 „
„ „ „ 10/1000 „ „ „ 6.4—11.8 „

Kurz nagromadzony (leżący):

W przeciągu 30 dni spadło na 1 m² 14.3—835 gr kurzu. Na 1 cm² spadło w jednej godzinie 3193 cząsteczek kurzu większych od 0.02 mm. 1 mg kurzu odpowiada mniejwięcej 27.500 cząsteczkom kurzu, większych od 0.02 mm.

Jako przykład dla rodzajów kurzu, które tworzą się w tych warsztatach przy maszynowej obróbce drzewa, przedstawiam dwie próby kurzu z ekshaustorów przy maszynach i to kurz drzewny z wiertarki drzewnej (foto nr. 3) i z maszyny polerującej prawidła (foto nr. 4).

Ocena: Zwiększenie ilości kurzu (kurz drzewny) z domieszką włókien tekstylnych w powietrzu, uwydatnia się również w większej liczbie osobników dotkniętych przyzębicą (73.4%), aczkolwiek i tutaj w większości zajęci są młodzi pracownicy. Na szkodliwe działanie kurzu drzewnego na przyzębicę wskazuje również Weinberger; wyniki naszych badań w tym wypadku to potwierdzają. (Tabela VIII, grupa XI, ryc. 12).

Grupa XII—XVI. — Pracownie szewskie.

Pracownie te zostały podzielone według rodzaju pracy na 5 grup. Dla wszystkich wspólny jest charakter środowiska.

W 4-ch pracowniach robiono pomiary wielkości cząstek unoszącego się pyłu przy pomocy odpowiednich filtrów i stwierdzono w 1 m³:
cząstek większych niż 120/1000 mm w granicach 0.5—1 mg
„ „ „ 30/1000 „ „ 0.4—5.2 „
„ „ „ 10/1000 „ „ 4.5—6.8 „

Co się tyczy pyłu leżącego, znaleziono:

Na m² powierzchni spadło w przeciągu 30-tu dni 9—15 gr. Na 1 cm² opadło w przeciągu 1 godziny 167 cząstek większych od 0.02 mm, co odpowiada 1 mg pyłu, oraz 200.000 cząstek większych niż 0.02 mm.

Chodzi tu głównie o pył organiczny, a mianowicie cząstki skóry, sukna, rzadziej drzewa; czasem barwiki mineralne. Jako próbkę takiego pyłu podaje autor pył z maszyny wygładzającej brzegi (foto nr. 5). Dalej próbkę pyłu z materiałów tekstylnych i mineralnych, zebranego z maszyny wygładzającej podeszwy (foto nr. 6), dalej próbkę pyłu skórzanego z maszyny odcinającej brzegi podeszwy (foto nr. 7).

Rodzaje pyłu nr. 5 i 6 wywołują u królika w przeciągu 24-ech godzin lekkie, przemijające zapalenie spojówek. Pył nr. 7 wywołuje u tegoż królika w przeciągu 24-ch godzin ciężkie zapalenie spojówek,

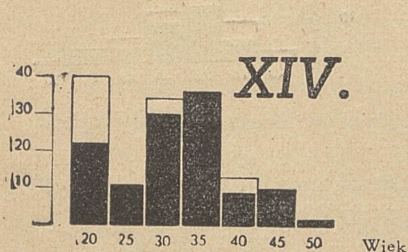
po 2 dniach zaś powierzchowne zapalenie rogówki. Wszystkie te objawy ustępują zupełnie po tygodniu.

Grupa XII. — Wyrób obuwia skórzanego.

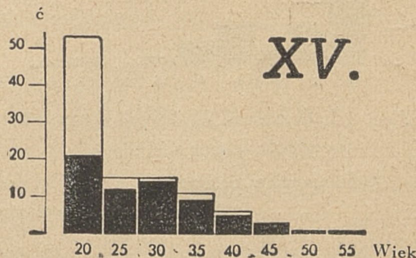
Grupa ta obejmuje pracowników, którzy wchodzą w styczność z takimi chemikaliami, jak aceton, alkohol etylowy, różne barwiki. Pracownicy ci, przeważnie młode dziewczęta, wykazują bardzo dobry stan przyzębia. Powyższe zatym środki nie należy uważać za szkodliwe. (Tabl. 8, grupa XII, ryc. 13).

Grupa XIII. — Wyrób obuwia (szycie).

Obejmuje przeważnie młode dziewczęta, które zajmują się zszywaniem wierzchów bucików. Stan przyzębia jest w tej grupie bodaj najlepszy. (Tabl. 8, grupa XIII, ryc. 14).

Ryc. 15. Grupa XIV. Wyrób obuwia (montaż).

Ryc. 16. Grupa XV. Wyrób obuwia (wykończenie).

Pola czarne oznaczają chorych dotkniętych przyzębicą, białe zaś pola niedotkniętych przyzębicą.

Grupa XIV. — Wyrób obuwia (montaż).

Obejmuje przeważnie starszych pracowników, którzy zajmują się przyszywaniem i przybijaniem poszczególnych części bucików. W tej grupie występuje większy odsetek przyzębicy, co należy położyć na karb podeszłego wieku tych pracowników. (Tabl. 8, grupa XIV, ryc. 15).

Grupa XV. — Wyrób obuwia (wykończenie).

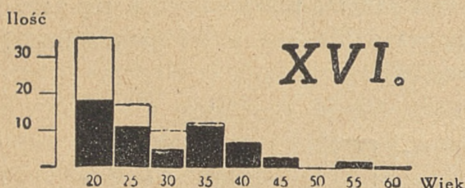
Obejmuje pracowników zajętych wygładzaniem i szlifowaniem. Do czynników szkodliwych już wymienionych, jak różnorodny pył, należą w tej grupie także opary z farb, wypalanej skóry i gumy. Pracownicy ci są nieco młodsi, aniżeli pracujący w poprzedniej grupie. Procent przyzębicy w tej grupie zbliża się do normy.

Grupa XVI. — Wyrób obuwia (kontrola i ekspedycja).

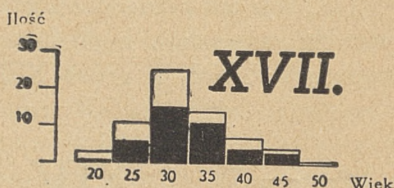
Obejmuje urzędników administracyjnych, kontrolnych i pomocniczych dla grupy XII—XV, w wieku 20—35-ciu lat. W grupie tej mamy nieco większy odsetek dotkniętych przyzębicą. (Tablica VIII, grupa XVI, ryc. 17).

Grupa XVII. — Drukarnie.

Obejmuje pracowników drukarskich (z wyłączeniem zecerów (składaczy)). Chociaż do grupy tej należą ludzie w średnim wieku, to jednak odsetek dotkniętych przyzębicą zbliża się do normy. (Tablica VIII, grupa XVII, ryc. 18).

Ryc. 17. Grupa XVI. Wyrób obuwia (kontrola i ekspedycja).

Ryc. 18. Gruka XVII. Drukarnie.

Pola czarne oznaczają chorych dotkniętych przyzębicą, białe zaś pola niedotkniętych przyzębicą.

Wnioski i zagadnienia.

Jeśli chodzi o wnioski, jakie możemy wyciągnąć z powyższych badań, to musimy przede wszystkim zdać sobie sprawę z następujących faktów:

1) Nie mamy do dyspozycji ani jednej podobnej statystyki, któraby była zebrana w takim środowisku i w taki sposób.

2) Nie mamy też żadnej statystyki zebranej w identyczny sposób w innym środowisku np. wiejskim.

3) Wielkość materiału nie pozwoliła dotychczas na dokładne jego przerobienie w kierunku wykrycia ewentualnego wpływu środowiska przemysłowego na powstanie przyzębicy. O takim wpływie możnaby dopiero mówić po wykluczeniu następujących czynników:

a) dziedziczności (wywiady),

b) czynników endogennych i chorób ogólnych,

c) czynników miejscowych (zaburzenia zgryzu, przeciążenie, niedostateczna pielęgnacja jamy ustnej),

d) podeszłego wieku.

Wskutek tego nie można jeszcze dokładnie oznaczyć, w jakim stopniu wpływa środowisko przemysłowe na przyzębie.

Kilka statystyk i danych z literatury co do występowania schorzeń przyzębi , jako też ogólnie znany fakt, że 60% wszystkich schorzeń zębów stanowi przyzębica, wszystko to wskazuje, że w ogólności odsetek przyzębicy w niniejszej pracy nie jest gorszy niż normalnie, szczególnie jeżeli weźmiemy pod rozwagę ostre kryterium przy osądzaniu objawów chorobowych, oraz zaliczenia także i stadium preparadentotycznego do przyzębicy w niniejszej pracy. Jednak także i z dotychczasowych badań można wyciągnąć pewne wnioski. Znaleźliśmy mianowicie pewne czynniki, które wpływają szkodliwie na przyzębie. Tu należy z jednej strony pył nieorganiczny (grupa VII z 73.2% dotkniętych przyzębicą), — z drugiej strony pył organiczny — skórzany (u pracowników grupy XIV, którzy obrabiają skórę na obuwie z 79% dotkniętych przyzębicą): także i organiczny pył drewniany (grupa XI z 74.4%).

Dokładne badania nad tym pyłem wykazały:

1) większa część pyłu posiada oddziaływanie kwaśne.

2) w pyle organicznym (skóra i inne) możemy wykryć drobnoustroje na pożywce ubogiej (t. j. na płynie fizjologicznym, zabarwionym lakmusem, z dodatkiem śliny).

3) Na pożywce węglowodanowej i mleku możemy z łatwością wyhodować z pyłu wyżej wymienionego gramododatnie pałeczki z grupy b. mycoides i b. megatherium.

Autor uważa, że najważniejsze są wpływy chemiczne i bakteriologiczne u pracowników zajmujących się garbowaniem skóry (77—90%).

W zakresie tychże grup (grupa III—V) należałoby przeprowadzić dokładniejsze badania i zaprowadzić odpowiednie środki zapobiegawcze.

Przetłumaczyli: *Dr. St. Roth* i *Dr. A. Soldinger.*

Schrifttum u. deutsche Zusammenfassung in tschechischer Originalausgabe in Československá Stomatologie. 1938, nr. 9.

Littérature et résumé en français est donné dans la Československá Stomatologie. 1938. Nr. 9.

Dział sprawozdań i streszczeń.

Dr. Inskraut: Beitrag zur Aetiologie der Parodontose. (Przyczynek do etiologii przyzębicy). D. Zahnärztl. Wschr. 1936, str. 427.

Inskraut stara się znaleść ścisłą etiologię dla grupy przyzębic dystroficznych, gdzie czynnik zaniku wyrostka zębodołowego stoi na pierwszym miejscu, podczas gdy czynnik zapalny jest podrzędny. Nie zgadza się z teorią Gottlieba o zużyciu kośćca szczękowego, które miałoby być przyczyną tej postaci przyzębicy, ponieważ byłaby to czynność fiziologiczna, którąby powinna dotyczyć całego kośćca, co jednak niema miejsca. Nie może również przyjąć poglądów Häupla i Langa jakoby przyczyną tej formy przyzębicy dystroficznej z głównym jej objawem, atrofią wyrostka było zapalenie dziąsła z wtórnym zanikiem. Ta teoria nadaje się raczej dla postaci przyzębicy o przeważającym współczynniku zapalnym.

Chcąc dociec etiologii przyzębic dystroficznych analizuje wszystkie w ogólnej patologii znane postacie zaniku i to zarówno wywołanego przez czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne. Są to z grupy pierwszej: atrofia uciskowa, z bezczynności i degeneratywna. Z grupy drugiej: atrofia fizjologiczna i starcza, głodowa i neurotyczna. Dla wywołania obrazu przyzębicy dystroficznej przez ucisk z powodu nieprawidłowego obciążenia zgryzu przyjmuje się pierwotną niedomogę kośćca szczękowego, a ucisk przez przeciążenie tylko jako czynnik współdziałający w rozwoju przyzębicy. Atrofia z bezczynności nie wchodzi wogóle w rachubę według Inskrauta. Atrofia degeneratywna powstaje na tle działania czynników szkodliwych z zewnątrz lub po zapaleniu. Ta postać wchodziłaby w rachubę dla przyzębic o przewadze czynnika zapalnego.

Z grupy drugiej, atrofij wywołanych przez przyczyny wewnętrzne, wyłącza atrofię neurotyczną jako niedostatecznie wyjaśnioną i stara się dla atrofii fizjologicznej, starczej i głodowej podać jedną przyczynę wspólną, a mianowicie: wadliwe działanie hormonu wzrostowego, wytwarzanego przez komórki eosynofilne przedniego płata przysadki mózgowej. Tę też przyczynę powyższych postaci atrofii czyni odpowiedzialną za powstawanie przyzębic dystroficznych. Dla udowodnienia swojej teorii, a raczej hipotezy, przytacza następujące klinicznie i histologicznie stwierdzone fakty:

1) w okresie starzenia się i w czasie głodowania zmniejsza się ilość komórek kwasochłonnych przedniego płata przysadki mózgowej i przez to zmniejszone działanie hormonu wzrostowego z następową atrofią;

2) akromegalia jako następstwo guzów eozynofilnych z rozrostem kośćca;

3) kacheksja pochodzenia przysadkowego ze zmniejszoną ilością komórek eozynofilnych i stale istniejącą mniej lub więcej posuniętą atrofią szczęki;

4) w połączeniu z przyzębicami dystroficznymi, występują we większości wypadków zaburzenia wewnętrznego wydzielania, zaburzenia przemiany materii i często z nimi związana grupa chorób artretycznych.

Ze ścisłego stosunku wzajemnego gruczołów wkrewnych do siebie wynika, że najlżejsza niedomoga jednego z nich wywołuje zaburzenia we funkcji reszty gruczołów, a co zatym idzie i wadliwą czynność hormonu wzrostowego, mającego swój niezaprzeczony zdecydujący wpływ na rozwój kośćca.

Przewlekłe zaburzenia przemiany materii w kierunku kwasoty organizmu, zależne zresztą od normalnej czynności gruczołów wkrewnych, układu nerwo-

wego wegetatywnego i gospodarki mineralnej, wywierają wzajemny wpływ na zespoły powyższe. Krew o reakcji kwaśnej uszkadza między innymi i komórki kwasochłonne z dalszymi tego następstwami. Ewentualne zapalne stany przy tych formach przyzębic powstają również z powodu zaburzeń wewnątrzwydzielniczych lub zaburzeń przemiany materii, ale jako objawy wtóre uboczne. Jednym słowem autor stara się nadać dystroficznej postaci przyzębic (którą zajął się specjalnie), jedną nadrzędną etiologię wspólną, a to dysfunkcję hormonu wzrostowego bez względu na to, która z chorób ogólnych tę wadliwą czynność wywołała. *Dr. H. Margulies.*

Z Międzynarodowego Związku Lekarzy.

A. P. I. M. i sprawa organizacji biur pierwszeństwa odkryć i wynalazków ż dziedziny nauk lekarskich.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Lekarzy (A. P. I. M.) wyraża życzenie, aby prawo odkryć i wynalazków z dziedziny nauk lekarskich było uznane i chronione pod względem materialnym, jak i moralnym przez Konwencję Międzynarodową.

A. P. I. M. wyraża również życzenie, żeby Konwencja ta doprowadziła do stworzenia Międzynarodowego Biura Pierwszeństwa Odkryć.

W biurze tym lekarze będą mogli rejestrować poczynione przez siebie wynalazki i odkrycia, zachowując związany z tym zaszczyt, oraz prawo pierwszeństwa. Zadaniem Biur Pracy będzie oprócz ochrony odkrycia, również kontrola wszelkiego rodzaju publikacyj, dotyczących tych odkryć, a ogłaszanych w celach zarobkowych. *Życie Lekarskie, 1939, nr. 6, str. 122.*

MIĘDZYNARODOWY KONGRES BADACZY PRZYZĘBIC „ARPA INTERNATIONALE“

odbędzie się w Fryburgu (Niemcy) od 6—9 sierpnia 1939 r.
Program wykładów. II. Komunikat). *)

Temat główny. Odżywianie i konstytucja w stosunku do przyzębicy. Związek przyzębicy z odżywianiem i konstytucją.

Abb i van Thiel (Kolonia): Przyczynek o przyzębicy (kazuistyka).

Bader (Paryż): Zjawiska elektryczne w tkankach.

Bober (Berlin): Wyniki badań konstytucyjno - antropologicznych w schorzeniach przyzębia. — Oznaczenie witaminy C w schorzeniach przyzębia.

Branchini (Mediolan): Awitaminoza C w schorzeniach przyzębia.

Brinch (Kopenhaga): Spostrzeżenia kliniczne dotyczące etiologii „stomatitis aphtosa“.

Davidoff (Lipsk): Nowe pojęcia w badaniach przyzębicy i ich zużytkowanie dla martwicy fosforowej szczęk.

Gross (Kolonia): Wyrzynanie zęba jako proces wzrostu

Held (Genewa): Cywilizacja i zgryz.

Hruska (Mediolan): Przyzębica w zależności od czynników rasowych i geograficznych.

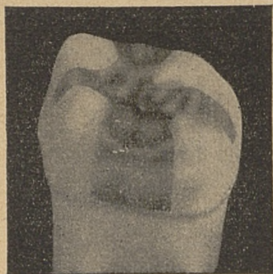
*) Komunikat zob. Pol. Stom. 1939, zesz. 3., str. 98.

CZAS

wielki nauczyciel

Przeszło
25 *lat*
niezawodnych
wyników

udowodnił, że trwałe zalety wypełnień z AMALGAMATU „SOLILA" są nieograniczone. Amalgamat „Solila", wyrabiany z chemicznie czystych surowców, posiada wysoką zawartość srebra i umożliwia sporządzanie twardych, spoistych, srebrzyst -białych plomb o maksymalnej mocy brzegów i trwałości.

AMALGAMAT „SOLILA"

Hilming i Pedersen (Kopenhaga): O stosunkach przyzębia i starciu zębów u pierwotnych wschodnio-grendlandzkich Eskimosów.

Hulin (Paryż): Leczenie ogólne w przyzębicy ropotokowej.

Jaccard (Genewa): Dziedziczność i teoria Weismana w odniesieniu do schorzeń przyzębia.

Kiwimäki (Helsinki): Spostrzeżenia nad stosunkami witaminy C u ludności fińskiej.

Kutzler (Kolonia): Stany zapalne dziąseł na tle wydzielania wewnętrznego.

Martiny (Stuttgart): Zasady w higienie jamy ustnej.

Ottesen (Kopenhaga): Oznaczanie kwasu askorbinowego w surowicy krwi i w pożywieniu codziennym u pielęgniarek badanych pod względem stomatologicznym (badanie wspólne z Dr. Lieck'em i Dr. Brinch'em.

Palazzi (Mediolan): O twardych nowotworach przyzębia.

Palazzi i Bugliari: Doświadczalne badania nad schorzeniami przyzębia.

Perrier (Genewa): Niektóre rozważania antropologiczne nad typem zgryzu i jego możliwej roli w etiologii przyzębicy.

Von Reckow (Marburg): Przyzębie brzeżne i obraz roentgenologiczny.

Ruetishauser (Genewa): Szczęki w cukrzycy, przewlekłych schorzeniach nerek i schorzeniach wątroby.

Seipel (Stockholm): Budowa twarzo-czaszki i jej stosunek do uzębienia.

Siegmund (Kiel): O roli witaminy C w życiu komórki. — O zachowaniu się stawu szczęk w rozmaitych postaciach zgryzu przy uwzględnieniu ścierania zębów.

Thieleman (Frankfurt nad M.): Podłoże mechaniczne w etiologii przyzębicy i jej leczenie.

Vauthier (Genewa): Temperament i konstytucja.

Wadel (Hamburg): Stężenie jonów wodorowych w zawartości kieszonek w przyzębicy. — Kruchość naczyń włoskowatych w przyzębicy.

Weski (Berlin): Budowa organu zębowego „Odonton".

Zannoni (Mediolan): Dewitalizacja zębów dotkniętych przyzębicą w stosunku do zakażenia stomatologicznego.

Zerosi (Mediolan): Komórki obronne w przyzębiu.